

Bildningsförvaltningen

Datum

2020-04-14

Diarienummer

UN 2020/0117

Klicka här för att ange ansvarig person

Övergripande budget 2021 och plan 2022-2023 för utbildningsnämnden utifrån kommunstyrelsens förslag till budgettram

Förvaltningen presenterar ett budgetförslag för år 2021 som uppgår till 891,5 mnkr. Förslaget utgår från kommunstyrelsens direktiv om 1,0 procent uppräknings av nämndens nettokostnader samt justering för volymförändringar. Volymförändringarna medför en ökning på 1,5 mnkr för 2021, utöver uppräknings på 1,0 procent.

Enligt nuvarande beräkningar kommer dock volymförändringarna påverka budgeten i positiv riktning för 2022 och 2023 och leda till att uppräknings av budgettram kan bli lägre än 1,0 procent.

Nettokostnader	Budget 2020	Budget 2021	Förändring i mnkr	Varav uppräknings 1,0 %	Varav volymförändring
Anslag	-58,7	-57,7	0,9	-0,6	1,5
Volym	-822,5	-833,7	-11,2	-8,2	-3,0
- Förskola	-164,0	-163,3	0,7	-1,6	2,3
- Grundskola inkl fritids	-482,0	-483,2	-1,2	-4,8	3,6
- Gymnasium	-147,4	-152,0	-4,7	-1,5	-3,2
- Kommunal vuxenutbildning	-9,4	-10,4	-1,0	-0,1	-0,9
- Särskola	-19,8	-24,7	-4,9	-0,2	-4,7
Totalt:	-881,2	-891,5	-10,3	-8,8	-1,5

Verksamheterna i egen regi har en nollbudget.

Driftbudget

	Budget 2019	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Nettokostnader (mnkr)	-884,8	-881,2	-891,5	-898,6	-906,2

Bildningsförvaltningen

Datum 2020-04-14
Diarienummer UN 2020/0117

Klicka här för att ange ansvarig person

	Budget 2019	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Förändring i mnkr		3,6	-10,3	-7,1	-7,6
Förändring i %		0,41%	-1,17%	-0,80%	-0,85%

Driftbudget per verksamhet	Budget 2019	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Nämnd och förvaltning	-15,1	-15,6	-15,4	-15,5	-15,7
Förskola	-180,6	-174,3	-172,8	-175,7	-181,8
Grundskola	-523,3	-509,9	-511,4	-508,1	-504,2
Gymnasium	-142	-151	-154,2	-160,4	-164,9
Kommunal vuxenutbildning	-6,8	-8,2	-9,2	-9,3	-9,4
Särskola	-12,8	-19,8	-24,7	-25,8	-26,5
Övrig verksamhet	-4,2	-2,3	-3,7	-3,8	-3,8
Totalt:	-884,8	-881,2	-891,5	-898,6	-906,2

Nämnd och förvaltning

Budgetförslaget för nämnd och förvaltning är uppräknad i enlighet med planeringsförutsättningarna. Löne- och prisuppräknningar kompenseras fullt ut av lägre lokalkostnader till följd av arbetsplatsförtätning. Viss verksamhet av förvaltningskaraktär har flyttats från Övrig verksamhet till Nämnd och förvaltning, vilket påverkar jämförelsen mellan åren.

Förskola

Enligt den befolkningsprognos från januari 2020 som ligger till grund för beräkningen av utbetald förskolepeng, minskar antalet barn i förskolan 2021 jämfört med budget 2020. Pengen räknas upp med 1,0 procent till 2021, men volymminskningen medför ändå en lägre totalbudget för förskola jämfört med föregående års budget.

Budgeten för ej volymrelaterade kostnader för förskola är uppräknad med 1,0 procent jämfört med föregående års budget. Det innefattar främst särskilt stöd

Bildningsförvaltningen

Datum	Diarienummer
2020-04-14	UN 2020/0117

Klicka här för att ange ansvarig person

och utvecklingsinsatser inom förskolan. Verksamheten för öppen förskola har flyttats till övrig verksamhet, vilket påverkar vid jämförelse mellan åren.

Grundskola

Enligt den befolkningsprognos från januari 2020 som ligger till grund för beräkningen av utbetald skol-, fritids- och hemvistpeng, minskar antalet elever i grundskolan 2021 jämfört med budget 2020. Pengen räknas upp med 1,0 procent till 2021, men volymminskningen reducerar till viss del den högre kostnaden som uppräkningsmedför.

Budgeten för ej volymrelaterade kostnader för grundskola är uppräknad med 1,0 procent jämfört med föregående års budget. Det innefattar främst särskilt stöd, sjukhusskola och utvecklingsinsatser i grundskolan.

Gymnasium

Enligt befolkningsprognosen från januari 2020 som ligger till grund för beräkningen av utbetald gymnasiepeng, ökar antalet elever i gymnasiet under 2021 jämfört med budget 2020. I budgetförslaget ingår en uppräkningsmedföring av gymnasiepengen med 1,0 procent jämfört med 2020 års nivå. Programpengen för gymnasiet beslutas av Storsthlm's styrelse, vilket medför en risk för avvikelser i budget ifall den beslutade uppräkningsmedföringen blir högre än 1,0 procent.

Utöver uppräkningsmedföringen på 1,0 procent har den genomsnittliga programpengen per elev ökat ytterligare. Främst påverkas den genomsnittliga programpengen av vilka program Danderyds elever väljer att gå. Därutöver påverkar förändringen i 2020 års prislista avseende ett fast pris för elever som är antagna till mindre undervisningsgrupper inom samverkansområdet. Delar av pengarna låg tidigare i budgeten för särskilt stöd, vilken har sänkts med motsvarande belopp.

Samtliga dessa faktorer medför högre kostnader i form av utbetald peng.

Budgeten för ej volymrelaterade kostnader för gymnasium innefattar främst särskilt stöd, vilken har sänkts med 1,5 mkr till följd av att en särskild peng för mindre undervisningsgrupper har beslutats, därmed redovisas den kostnaden på volymprogrampeng.

Kommunal vuxenutbildning

Alla invånare utan komplett gymnasieutbildning har rätt till kommunal vuxenutbildning som kommunen är skyldig att tillhandahålla. På grund av förväntad högre arbetslöshet i Sverige kommande år, finns anledning att förvänta fler elever till vuxenutbildning. Budgetförslaget inkluderar en prognostiserad ökad volym om 10 procent.

Bildningsförvaltningen

Datum

2020-04-14

Diarienummer

UN 2020/0117

Klicka här för att ange ansvarig person

Särskola

Antalet elever i grundsärskolan har ökat under vårterminen 2020 och beräknas fortsätta öka under läsåret 2020/2021. Ökningen beror dels på inflyttning till kommunen och dels på barn i förskolan som skrivs in i grundsärskolan åk 1. Därutöver står flera elever under utredning med planerat mottagande under höstterminen. Ökningen reduceras till viss del av färre elever inom gymnasiesärskolan. Totalt ökar budgeten för särskolan med 4,9 mnkr.

Övrig verksamhet

Budgeten för övrig verksamhet har räknats upp enligt direktiven i planeringsförutsättningarna. Öppen förskola har flyttats till Övrig verksamhet, vilket påverkar jämförelsen mellan åren.

Egen regi

Verksamheterna i egen regi har en nollbudget där intäkterna består av peng, avgifter och vissa statsbidrag. De enskilda verksamheternas inom i egen regi lägger budget utifrån den föreslagna uppräknings av peng på 1,0 procent för kommande år (uppräknings av programpeng gymnasiet kan avvika då den bestäms av Storsthlm vid senare tillfälle). Risker och eventuella åtgärder för att nå en budget i balans redogörs för under rubrikerna *Riskanalys* respektive *Effektiviseringar och besparingar*.

2022-2023

Planen för 2022 och 2023 är uppräknad i enlighet med planeringsförutsättningarna för budget 2021. Ramen är uppräknad med 1,0 procent i förhållande till föregående års budget och volymförändringar med utgångspunkt i befolkningsprognosen från januari 2020 är inkluderade. De förväntade lägre volymerna inom grundskola medför att planen för 2022 och 2023 är något lägre än en uppräknings på 1,0 procent.

Riskanalys

Väsentliga ekonomiska risker inom verksamheter i egen regi

Verksamheterna i egen regi har de senaste åren genererat underskott trots ett stort antal genomförda åtgärder för att spara och effektivisera. Bland annat har förskolor avvecklats, ett stort antal tjänster har dragits in på skolorna och ett stort antal hyresavtal har sagts upp.

En stor anledning till ökade kostnader de senaste åren är den löneglidning som skett, framförallt inom de pedagogiska yrkena. Det är sannolikt att pedagogiska yrken även fortsättningsvis kommer att vara bristyrken med en löneglidning som

Bildningsförvaltningen

Datum

2020-04-14

Diarienummer

UN 2020/0117

Klicka här för att ange ansvarig person

följd. Rörligheten bland lärare och annan pedagogisk personal har varit stor i Stockholmsområdet och inget tyder på att rörligheten kommer att minska framöver. Bildningsförvaltningen har dessutom 745 medarbetare som i år är 63 år eller äldre. Erfarenheter visar att nyanställda behöver erbjudas en högre lön än vad de som går i pension haft i lön för att upprätthålla den strategiska kompetensen i verksamheten.

Vidare finns en fördröjning av de effekter som fås av neddragningar, detta gäller lokaler såväl som anställningar. Flera av verksamheterna i egen regi bär stora kostnader för lokaler som inte används.

En uppräknig av pengarna med 1,0 procent innebär i praktiken stora besparings- och effektiviseringskrav på en verksamhet som redan vidtagit stora åtgärder för att minska kostnader. Bedömningen är att det inte är möjligt att genom mindre förändringar per enhet kunna hantera en uppräknig på endast 1,0 procent. Detta då många åtgärder redan är vidtagna. I arbetet med att nå givna budgetram för 2020 och framåt har förvaltningen under 2019 och 2020 gjort stora besparingar och effektiviseringar inom samtliga verksamheter. Trots detta prognosticeras stora underskott och det finns en stor risk att verksamheterna fortsätter generera underskott mot budget med de nivåer på uppräknig av peng som ges i planeringsförutsättningarna.

Den budgetram som kommunstyrelsen föreslår bedöms inte ge möjlighet att budgetera med en buffert för oförutsedda förändringar. En budget utan buffert medför ekonomiska risker.

Risker inom utbildningsnämndens beställarfunktion

Risken består främst i eventuella avvikelser från aktuell befolkningsprognos. Anslaget består till allra största del av kostnader för peng till förskola, skola, gymnasium och vuxenutbildning. Det ekonomiska utfallet är kopplat till volym och därmed inte möjligt att påverka annat än via nivån på peng som i planeringsförutsättningarna är föreslaget att vara 1% per år. Erfarenheterna från de senaste åren är dock att befolkningsprognosen stämt väl överens med verkligheten.

Beräkningen av antal elever under 2021-2023 är baserad på befolkningsprognosen från januari 2020. Det görs även antaganden på siffrorna i denna prognos för att ta fram antal barn/elever i förskola, skola, fritids, hemvist och gymnasium.

Bildningsförvaltningen

Datum

2020-04-14

Diarienummer

UN 2020/0117

Klicka här för att ange ansvarig person

Programpengen för gymnasiet beslutas av Storsthlms styrelse, vilket medför en risk för avvikelse i budget ifall den beslutade uppräknigen blir högre än 1,0 procent.

Inom kommunal vuxenutbildning ser Kunskapscenter Nordost (KCNO) en uppåtgående trend för antalet elever i vuxenutbildning vilket kan förstärkas ytterligare nu till följd av Covid-19. Budget för 2021 har ännu inte erhållits från KCNO och det finns en risk att uppräknigen jämfört med prognos 2019 blir högre nuvarande antagande om 10 procents ökande volym.

Till utbildningsnämnden har begäran från fristående huvudman inkommit om extra ersättning utöver beslutat grundbelopp på grund av underskott inom verksamheter i egen regi tidigare år. Ärendet är inte avslutat och kan få ekonomiska konsekvenser 2020 och framåt.

Bildningsförvaltningen

Datum

2020-04-14

Diarienummer

UN 2020/0117

Klicka här för att ange ansvarig person

Effektiviseringar och besparingar

Effektivisering inom utbildningsnämndens verksamheter i egen regi

Inom utbildningsnämndens verksamheter i egen regi har ett stort antal besparings- och effektiviseringsåtgärder vidtagits de senaste åren. För att uppnå en hållbar ekonomi i balans bedöms det inte vara tillräckligt att på enhetsnivå fortsätta att se över kostnader. Merparten av enheterna har lyckats lägga en budget i balans 2020 men kan få fortsatta problem inför 2021 då kostnaderna bedöms öka mer än uppräkningspeng. Den stora utmaningen har dock de enheter som har för få barn och elever i förhållande till sin kapacitet. Detta genererar höga lokalkostnader per elev och små barn- och elevgrupper med höga personalkostnader som följd.

Utöver de åtgärder som görs i form av tätare ekonomisk uppföljning per enhet, minskad bemanning på förskolor och skolor, uppsägning av lokaler samt andra operativa kostnadsbesparingar bedöms strategiska och strukturella förändringar vara nödvändiga. Detta för att ha en möjlighet att komma tillrätta med det underskott som prognostiseras 2020 och kunna uppvisa en budget i balans år 2021-2023. Bedömningen är dock att det även med dessa åtgärder är oklart hur snabbt en budget i balans kan uppnås då föreslagen uppräkningspeng tydligt understiger bedömd framtida lönekostnadsutveckling.

Tänkbara strategiska och strukturella åtgärder för långsiktig ekonomisk hållbarhet för verksamheter i egen regi vilka behöver diskuteras och utredas vidare samt bli föremål för politiska beslut, inkluderar bland annat att:

- minska löneglidningen genom att sänka kompetenskrav vid nyanställningar,
- minska lärartätheten
- öka undervisningstid för lärare,
- minska antalet skolor och öka kapaciteten per skola,
- öka flexibiliteten i användandet av byggnader för att kunna hantera ett växlande antal elever,
- förändra detaljplaner så att outnyttjade lokaler kan användas till annat under tid då lokalerna inte behövs/finns som resurs inför en eventuell ökning av antalet elever,
- ändra hyresmodell så att inte enskilda enheter behöver bekosta tomställda lokaler eller paviljonger som inte används,

Bildningsförvaltningen

Datum

2020-04-14

Diarienummer

UN 2020/0117

Klicka här för att ange ansvarig person

- minska omfattning av, och centralisera vissa tjänster. Exempelvis inom elevhälsa, vaktmästeri, bibliotek, administration och ledning,
- pedagogiska tjänster delas mellan skolor i ännu större utsträckning genom en ökad planering och samverkan vid schemaläggning,
- utöka användning av fritidspersonal inom skolan, exempelvis som vikarier, eller elevassistenter på förmiddagar och vid lunchtid,
- anställa HR-konsult för att stödja och följa upp enheternas arbete för en följsam kompetensförsörjning och för att säkerställa att åtgärder vidtas enligt plan.

Dessa, och/eller andra åtgärder bedöms vara nödvändiga för att skapa bättre möjligheter för verksamheter i egen regi att nå en hållbar ekonomi framöver. Åtgärderna, som i vissa fall delvis redan är genomförda behöver utredas vidare och kombineras med ett fortsatt effektiviseringsarbete på respektive enhet. Dock finns en uppenbar risk att vissa av åtgärderna negativt påverkar Danderyds kommuns plats som topprankad kommun när det gäller lärarbehörighet, lärarlöner och i förlängningen eventuellt även skolresultat.

Med föregående års underskott och med en låg uppräknings av peng kommande år kommer många strategiskt åtgärder behövas.

Effektivisering inom utbildningsnämndens beställarfunktion

Inom utbildningsnämndens beställarfunktion är det endast en liten del av budgeten som kan påverkas genom effektiviseringar och besparingar då den ekonomiska ramen nästan uteslutande består av medel för utbetalning av skol- och programpeng där nivåerna är givna i planeringsförutsättningarna.

Utöver kostnader för peng består utbildningsnämndens beställarfunktions budget av kostnader för ledning och förvaltning, tilläggsbelopp och verksamhetsstöd till skolor med elever i behov av särskilt stöd, en extra resurs för nyanlända samt viss övrig verksamhet som medel för kvalitetsuppföljning. Dessa kostnader har genomlysts 2018-2020 och besparingar och effektiviseringar har genomförts.

Ett antal eventuella besparingar som bedöms kunna få betydande kortsiktig positiv effekt på det ekonomiska utfallet (utöver möjlighet att sänka nivån på peng) 2021-2023 har identifierats. Effekterna av dessa åtgärder har till stor del tidigare utretts och då inte funnits vara önskvärda att gå vidare med.

- en än striktare bedömning av de individuella behoven av särskilt stöd,
- en minskad ersättning till förskolor och skolor med nyanlända,
- en minskad rätt för föräldralediga att ha sina barn på förskolan,

Bildningsförvaltningen

Datum

2020-04-14

Diarienummer

UN 2020/0117

Klicka här för att ange ansvarig person

- helt avskaffa öppen förskola.

Dessa möjliga åtgärder behöver sättas i relation till den budget för utbildningsnämndens beställarfunktion som specificeras i tabellen på sida 1 vilken ger att prognostiserade volymförändringar innebär ett utökat behov på 1,5 mnkr för 2021 utöver uppräkningsen på 1,0 procent. Enligt nuvarande beräkningar kommer dock volymförändringarna påverka budgeten i positiv riktning för 2022 och 2023 och leda till att uppräkning av budgetram kan bli lägre än 1,0 procent.